

СЕКЦІЯ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

МІСЦЕ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ

Коваль Владислав Сергійович

*студент юридичного факультету
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

З набуттям Україною незалежності і пожвавленням її економіки, та руху капіталу, з дозволенням займатися підприємницькою діяльністю та розширенням ринків збуту система права України почала визнавати підприємництво, та підприємницькі відносини зокрема. В Україні почали з'являтися багато господарських товариств різної організаційно-правової форми та різним походженням капіталу.

Теоретичні питання корпоративного права досліджувались у роботах українських вчених-юристів В.І. Борисової, О.М. Вінник, Н.С. Глусь, О.Р. Кібенко, В.М. Кравчука, В.В. Луця, О.В. Щербини та інших авторів. Проте активність дискусій навколо цієї проблематики не зменшується й актуальність подальших досліджень не зникає.

Тому метою даної статті є аналіз правовідносин, що є предметом корпоративного права, вироблення пропозицій щодо визначення місця корпоративного права в системі права України.

Слід зазначити, що родоначальницею сучасного корпоративного права є Великобританія, правові інститути якої лягли в основу сучасного законодавства про корпоративне право у більшості країн світу. Не стала виключенням і Україна. Прообразом сучасних юридичних осіб стали так звані „компанії”, які пізніше стали називатися „корпораціями”, а для надання їм правового статусу такі корпорації підлягали реєстрації.

Процес формування та розвитку стабільної національної економіки передбачає, насамперед, наявність ефективного господарювання суб'єктів, тому увага законодавців до корпоративних відносин останнім часом зростає. Проблеми корпоративного права деталі більше привертають увагу юристів-практиків та науковців та стають предметом вивчення останніх, не залишилися осторонь цих питань і нотаріуси.

З прийняттям Цивільного та Господарського кодексів України (Далі ЦКУ та ГКУ) які обидва регулюють діяльність юридичних осіб, суб'єктів корпоративних відносин, остаточно не було врегульовано питання віднесення корпоративного права до тієї чи іншої галузі права. Як у вітчизняній, так і в іноземній правовій науці висловлюються досить різноманітні точки зору відносно змісту корпоративного права. У широкому значенні корпоративне право дуже часто розуміють як право юридичних осіб, що визначає порядок їх виникнення, функціонування та ліквідації. Деякі вчені урівнюють корпоративне право із правом акціонерним, спираючись при цьому на англо-американську правову доктрину. Існують також відмінності і при визначенні кола

правовідносин, що регулюються корпоративним правом, тобто при визначенні предмета правового регулювання. Так, одні автори розглядають у межах корпоративного права весь комплекс правовідносин, учасником яких виступає корпорація (як внутрішні, так і зовнішні)[1, с.16-17] . Інші, навпаки, включають в його предмет тільки корпоративні (внутрішньофірмові) відносини, не торкаючись при цьому відносин корпорації із третіми особами (державою, приватними суб'єктами)[2, с.81-85]. Але найчастіше корпоративне право трактують як сукупність норм, що регулюють діяльність саме господарських товариств, а предметом корпоративного права відповідно вважають суспільні відносини, що утворюються у зв'язку із створенням, діяльністю та ліквідацією господарських товариств[1, с 9-11].

По-перше для того щоб почати дослідження місця корпоративного права треба почати з дослідження самого предмета цивільного законодавства, яке регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.(ст.1 ЦКУ) [3, с. ст.698]. Потім треба зазначити, що учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. (Ст.2 ЦКУ) [3, с. ст.698].

По-друге предметом регулювання Господарського кодексу України є господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. (ст.1 ГКУ) [4,ст.696]. Під господарською діяльністю у Господарському кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Учасниками господарських відносин є суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності. (ст.2 ГКУ) [4,ст.696] .

Можна стверджувати що корпоративні відносини включають в себе як майнові, так і особисті немайнові відносини з приводу управління корпоративними правами, тобто їх можна віднести до цивільних відносин, але з другого боку господарські відносини регулюють процес організації та здійснення господарської діяльності тобто організації господарського товариства та провадження його діяльності , тобто можна говорити, що як цивільним, так і господарським правом регулюються окремі аспекти організації та діяльності корпоративних утворень але саме поняття корпоративного права визначає частина перша статті 167 Господарського кодексу України: корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації

останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. [4,ст.696] Натомість ЦКУ не застосовує поняття корпоративне право, використовуючі такі поняття як: право участі у товаристві, частка в статутному капіталі.

Отже, можна надати визначення корпоративних правовідносин як правовідносин, в основі яких лежить участь суб'єктів в організаційно-правових утвореннях, що мають ознаки юридичних осіб, суттю яких є так звані корпоративні права, та які виникають на підставі певних юридичних фактів, а саме участі в установчому договорі, вступі в кооператив, придбанні права власності на частку, акції тощо .

Окреслюючи сучасне місце корпоративного права в системі права, необхідно зазначити, що в Україні воно знаходиться ще на стадії створення і говорити сьогодні про існування окремої галузі або підгалузі права ще зарано. Саме тому корпоративне право сьогодні не визнається самостійною галуззю права або законодавства. Таким чином, на цей час корпоративне право доцільно вважати правовим комплексним інститутом, оскільки воно включає в себе норми різних галузей права (насамперед господарського та цивільного).

Ураховуючи вищенаведене, при визначенні поняття корпоративне право найоптимальнішою та змістовною вважається позиція О. Р. Кібенко, яка визначає корпоративне право як комплексний міжгалузевий правовий інститут, норми якого регулюють приватноправові та публічно-правові відносини, що складаються у зв'язку із створенням, діяльністю та ліквідацією господарських товариств, включаючи відносини внутрішньофірмового характеру[2, с 156-157].

Науковий керівник:к.ю.н., старший викладачкафедри цивільного та господарського права Ільющенко Ганна Володимирівна.

Список використаних джерел:

1. Луць В., Сивий Р., Яворська О. Корпоративне право України : Навч. посібник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / В. Луць (ред.), О.Д. Крупчан (ред.). — К. : ВД "Ін Юре", 2010, с 371.
- 2.Задохайло Д.В. Корпоративне управління: навч. посібник / Д.В. Задохайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова. - Х .: Еспада, 2003, с 668.
- 3.Цивільний кодекс України /// ВВР, 2013, № 50, ст.698
- 4.Господарський кодекс України ВВР, 2013/// ВВР, 2013, № 50, ст.696

ВИНИКНЕННЯ ТА ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

Параскевич Ілона Андріївна

*студентка юридичного факультету
ДВНЗ «Національний Гірничийуніверситет»*

Актуальність даної теми полягає у тому, що в процесі здійснення господарської діяльності, порушуються права та законні інтереси осіб, що є підставою для виникнення у сторін спору та необхідності його вирішення.